

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 97.

29. Sierpnia 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z *Więdnia* d. 17. Sierpnia. —

NN. Césarstwo w towarzystwie dostojnych Arcy-Xiążąt i Arcy-Xiężniczek, otoczeni mnóstwem bisonów, gondolów i innych okrętów opuścili Wenecyją w d. 9. b. m. o godzinie 8miej rano przy błogosławienstwie wdzięcznych mieszkańców, przepędziwszy w tém mieście dni 14 (od 26. Lipca do 9. Sierpnia). Xiężna Parmy wyjechała z Wenecyi dnia następującego.

N. Pan uchwałą Swoją z d. 8. Sierpnia przeznaczył 60,000 Austriackich lirów dla rozdania między ubogich miasta i okolicy Wenecyi.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

W Nowym Yorku odebrano wiadomości z Buenos-Ayres do d. 27. Maia, a ściągające się do powstania w Bandzie Orientalnej przeciwko Portugalczykom; powstanie to wystawiają za bardzo straszne. Część załogi w Monte Video, złożonej z mieszkańców Fernambukskich osadził Gubernator za potrzebę kazać rozbroić.

Naynowsze Gazety Nowo-Yorkskie donoszą z Limy, że Boliwar otworzył przystępy we wsi Belavista, na wystrzał działowy od twierdzy Kal-lao, i szançe swoje osadził wielką liczbą dział ciężkich. Sądzą, że Rodil podda się niebawem. Te same Gazety donoszą, iż Jenerałowie: Sou-blette, Montello i Sucre, są Kandydatami na list-cie do godności Prezydenta Rzeczpospolitey Kolumbii.

Oto są wyjęte z Gazety Meksykańskiej tre-ściwe dokumenta, względem namienionego pod-dania się Hiszpańskiego liniowego okrętu »A-zyia« o 68 (nie o 58) działach i bryga »Kon-stancya«: »Jeneralne Dowództwo w Acapulco. Mam zaszczyt donieść, że dzisiaj wieczór o go-dzinie 6 okręt Azya i bryg Konstancya, obadwa okręty wojenne, stanęły na kotwicy w naszym por-cie. Poddanie się ich nastąpiło w d. 1. Maia w Monterey, gdzie poddały się przez swego dowód-cę Don Jose Martinez, który przysłał mi listy urzędowe od Jeneralnego Dowódcy tego miejsca wraz z odpisem kapitulacyi. Udzielił mi oraz wszy-

stkich okoliczności, które kapitulacyją poprzedziły. I t. d. — Acapulco d. 11. Czerwca 1825 o go-dzinie 8miej wieczorem, Manuel Victoria.« — Listy te pisane są do Ministra Woyny i Marynarli. Poczém następują listy urzędowe, oznaymiające, że dwa okręty Hiszpańskie przybyły d. 17. Maia do Monterey. Datowane są w Monterey w wyż-szej Kalifornii z d. 21. Maia. Następujące Nu-mera zawierają powody, które Hiszpańskiego do-wódcę zmusiły poddać się Meksykanom, sama zaś kapitulacya opiewa w sposobie następującym:

Kapitulacya między Dowódcą okrętu liniowego Azya, Porucznikiem Don Jose Martinez, tegoż woyskiem i osadą okrętu, a Gubernatorem Don Louis Antonio Arguello, Rotmistrzem i dowód-cą woyskowym w nowej Kalifornii, należący do Ziednoczonych Państw Meksykańskich:

Art. 1. Don Jose Martinez oddaie pod roz-porzządzenie Ziednoczonych Państw Meksykańskich okręt liniowy Azya, z onegoż zapasami woieniemi różnego rodzaju i bryg Konstancya, który w d. 6. Kwietnia odłączył się od okrętu Azya. Ostat-ni, ieżli go inny nie spotka przypadek, tak ma być ninieyszą kapitulacyją obięty, iakby te obadwa okręty iednym były.

Art. 2. Gubernator zaś przyrzeka osobom, z których osada obudwoch okrętów złożona, oso-bistą wolność, własność efektów i innych rzeczy, z wolnem udaniem się, gdzie zechcą, w całym obwodzie Związku, iak i ich indywidualną wol-ność podług ustaw zabezpieczyć, do których za-chowywania też ze strony swojej obowiązują się.

3) Don Jose Martinez, Dowódca obu okrę-tów, oświadcza wraz ze swymi Oficerami, woys-kiem i osadą zaprzysiądz wierność niepodległości. Od tego iednak warunku wyjęte są osoby, które-by udać się chciały do Półwyspu, lub iakięj in-nej części osad Hiszpańskich; tym osobom poda Rząd Meksykański srodki potrzebne dla dostania się na miejsce.

Art. 4. Gubernator mianować będzie iedno-go lub więcéy Kommissarzów, dla czuwania nad wykonaniem artyktów ninieyszej Konwencyi i o-raz przedsięwznie potrzebne srodki do odiazdu pomienionych okrętów do Acapulco, hy takowe stawić pod rozporządzenie Naywyższego Rządu Ziednoczonych Państw Meksykańskich.

Art. 5. Rząd Zjednoczonych Państw Meksykańskich każe wypłacić osadom obudwóch okrętów żółd, należący się onymże od Rządu Hiszpańskiego za czas od wypłynienia z Hiszpanii, aż do przybycia do tego kraju, i to podług tabeli, jakie przeloży płatnik okrętu liniowego; co tym chętniejsz nastąpić powinno z uwagi téj okoliczności, że okręty te udały się dobrowolnie do Zjednoczonych Stanów Meksykańskich.

Art. 6. Tym osobom osad okrętowych obiętych kapitulacją, które w obwodzie Związku pozostać, lub które do iakieybądź części niepodległej Ameryki udać się życzą, wydana będzie karta bezpieczeństwa, z uwagą, że właściciel onéj iest iednym z osób do okrętu Azjia należących, a obiętych kapitulacją, aby podróż swoją spokojnie mógł odbywać.

Art. 7. Wszystkie artykuły niniejszey ugody w przypadkach wątpliwych powinny być na korzyść kapitulacyi wykładane.

Art. 8. Niniejsza kapitulacja opiera się na wierności ubudwóch stron umawiających się. Takowey uczynione będą cztery odpisy, z których dwa pozostanie przy każdéj umawiający się stronie.

Działo się w zanku Monterey dnia 21go Maia 1825.

(podp.) Jose Estrada.
Jose Ramirez.
Jose de Cardenas.
Antonio Ventura Roteta.

Zatwierdzono i ratyfikowano we wszystkiém:

Luis Antonio Arguello.
Jose Martinez.

Prezydent Zjednoczonych Stanów Meksykańskich przyjął we wszystkiém niniejszą kapitulacją i rozkazał, aby osadzie obuwoch okrętów zaległy żółd stosownie do zawartego układu punktualnie wypłacono.

Brazyliia.

Od nieiakiiego czasu rozeszła się była wieść o zamiarze zniesienia w Brazylii Konstytucyi i ogłoszenia Dom Pedro I. nieograniczonym Cesarzem; takową wieść potwierdza nadeszły w d. 23. Lipca do Stolicy Portugalii Dzieńnik: *Fluminense* z d. 14. Marca. Początek téj rzeczy, iak się z następujących dokumentów okazuje, był następujący:

Rady gminne miast Pindamonhaga, Tanbate i San Luis da Praytanga, w prowincyi San Paulo, wydały w téj mierze iednakowe uchwały. Wyrok Rady gminney pierwszego miasta opiewa:

»Roku Zbawienia 1825, czwartego niepodległości Cesarstwa, d. 2. Maia w mieście Pindamonhaga, w domu Rady Gminney (*Casa da camara do conselho*), obecnyimi byli: Juiz da Fo-

ra, Dowódzca Manoel da Cunha d'Azevedo, Coutinho Souza Chichorro, Kapitan Manoel Joaquin da Silva, Członki Rady Gminney (*vercadores*): Salgado da Silva, Ferreira da Cunha i Proukrator z roku przeszłego Gonzalez Silva, w mieyscu tegorocznego, Vieira do Prado, który z powodu słabości nie mógł być na Zgromadzeniu. Na témże stanowiącém Radę Gminną, Juiz da Fora, iako Prezydent, zabrał głos i oświadczył: »Że przekonawszy się, iż mieszkańcy miasta San Paulo, Stolicy prowincyi życzą sobie Cesarza Jegomości ogłosić nieograniczonym Cesarzem Brazylii, i że ón sam, aby się zapewnić, czy wszyscy obywatele Państwa podobnie sobie życzą, chociaż z resztą przekonany iest o wierności Rady Gminney i ludności miasta, chce ón zasięgnąć zdania zebraney Rady.« Po téj Mowie uchwaliła Rada Gminna oświadczać, iż od nieiakiiego czasu iest iéy życzeniem, aby Cesarz Jegomość iako nieograniczony Monarcha rządził, wydawał ustawy i czynił wszystko to, co iego poprzednicy Królowie Portugalscy; i że Rada gotowa iest, uznać i ogłosić Monarchę nieograniczonym Cesarzem, skoro ią Cesarz Jegomość w téj mierze zawiadomi, lub Rządowi prowincyjnemu względem tego uznania i ogłoszenia przesze rozkazy.«

Uchwały pomienionych miast trzech doręczone zostały Cesarzowi przez Ministra Spraw Wewnętrznych, na co Dom Pedro dał następującą odpowiedź i takową kazał przesłać trzem miastom przez wspomnionego Ministra: »Cesarz Jegomość przeczytał listy W Pana, do których dołączony był odpis uchwałymiasta..... i zlecił mi odpowiedzieć W Panu, iż, chociaż żądanie nieograniczonego Rządu w mieyscu Konstytucyjnego, pochodzi z miłości i zaufania Jego poddanych, iakoteż ze sprawiedliwego i mocnego przekonania, że uchwały Cesarza zawsze mają na celu pomyślność i szczęście Państwa, iednakowoż podobne wezwania zawsze będą odrzucone, ponieważ sprzeciwiają się Konstytucyi, którą Cesarz Jegomość i Jego wszyscy poddani uroczyście zaprzysięgli; i że Cesarz żadnym innym sposobem tylko podług uświęconey ustawy chce rządzić, za pomocą której Cesarz Jegomość wytrwał i usilną starannością rozmaite gałęzie Zarządu udoskonalić, i to obszerne Państwo do stopnia świetności i stanu kwitnącego, do iakich iest zdolne, życzy sobie podnieść.«

»W Pałacu w Rio de Janeiro d. 13. Maia 1825.« (podp.) »Estevao Riveiro de Rezende.«

Z téj odpowiedzi do Prezydenta Rady Gminney trzech miast, wydano także do Nad-Justycyiarjusza prowincyi San Paulo, co następuje:

»Ponieważ Cesarz został uwiadomiony, że wiele miast prowincyi San Paulo chce Rządu bezwarunkowego w mieysce terażniejszego reprezenta-

cyynego ; zaś Monarcha Swego zamiaru nie odstąpi i nie może stać się niewiernym Konstytucyi, którą równie, ze swemi ludami zaprzysiągł, że ją zachowywać będzie i każe zachowywać, zatem oświadcza Monarcha, że tylko podług tęg Konstytucyi panować i takową biorąc za skazówkę chce około pomyslności swoich ludów pracować, i wynieść Państwo do szczytu stanu kwitnącego i potęgi, iakie osiągnąć zdolne. Ztąd Cesarz Jegomości zalecił mi oznaymić W Panu Mości Prezydencie prowincyi San Paulo o tęg Jego najwyższej uchwale, i polecić W Panu iak nayszybsze oneyże ogłoszenie.

W Pałacu w Rio-de-Janeiro d. 13. Maia 1825.
Podpis. Estevao Riveiro de Rezende.

Portugaliia.

W Lizbonie dobyto się w d. 4. Lipca do kościoła klasztoru S. Antoniego i wzięto cymboryjum z poświęconemi hostyami.

Podobną zbrodnię popełniono w kościele farnym Lizbońskim. Spodziewają się, że przez usiłowania Ministra sprawiedliwości, wspartego wstrętem pobożnego ludu od takiej zbrodni, sprawy tego występku będą niebawem odkryci.

Hiszpaniia.

Podług wiadomości z Madrytu z d. 28. Lipca rodzina Królewska bawi ciągle w S. Ildephons.

Jenerał Pezuela na zarzuty sobie uczynione odpowiedział w pamiętniku. Obstaie on zatem, aby był sądzonym od Junty złożonéy z Jenerałów, na co mu zezwolono.

Jenerał d'Espagna przybył od kilku dni do Madrytu, i zastąpi Jenerała Fournas w dowodztwie Królew. gwardyi.

Jenerał Longa mianowany iest Prezydentem Kommissyi do klasyfikowania wojskowych.

Chociaż dzienniki Francuzkie dawno głośiły, iednak nie przybyli ieszcze do Madrytu Jenerałowie Laserna, Valdez i Kanterak. — Równie bez zasadną iest, że były Minister Ofalia znajduie się w stolicy; iechał ón iuż tamże, lecz otrzymał rozkaz wrócenia się.

List z Radyxu z d. 9. Lipca (w Kuryierze Angielskim) czterech Kolumbijskich korsarzów krążyło przed owym portem, z których naymniejszy okręt miał 8 dział, a które czasami inne z Gibraltaru zmieniały.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Kuryier z d. 5. Sierpnia zawiera następujący artykuł. Od kilku dni rozeszła się wieść, że ratyfikacyia traktatu z Rzeczpospolitą Meksykańską zawartego doznaie ze strony naszego Rządu trudności. Jak się spodziewać należało, różne fałszywe

zdania rozszerzały się w tęg mierze. Ugoda w nalezytey formie przez Rząd Meksykański zatwierdzona nadeszła do Anglii, atoli iest w niey dwa lub trzy przepisy nieznaczne, których odmiany z naszéy strony uznano potrzebę. Ztąd potrzeba tylko ugodę te posłać ieszcze do Rządu Meksykańskiego, ponieważ przez ten iuż ratyfikowana, zatem nie podlega naymniejszém odmianie podług istniejącéy dyplomatycznég formy. Jednakowoż ugoda ta może być co do treści iako zawartą uważana, gdyż wspomniane trudności są nieznaczne a zatem łatwe do usunięcia. Słowem nie ma nic nawet bardzo oddaloném, coby zagrażało mogło związkóm handlowym i przyjaźni między obudwoma krajami istniejącym.

Wiadomości z Kalkuty w Indyach wschodnich z d. 14. Marca mówią: Do Rangoon przybyło trzech Naczelników Siamskich, z przełożeniem, iż chcą Anglikóm w wojnie przeciwko Birmanom ofiarować korpus posiłkowy 10000 ludzi i przyrzec ieszcze drugie 10000. Zato żądają oni powrócenia trzech miast, które pierwéy do ich Króla należały, a które im Birmanie zabrali. Na żądanie to niedano im pewnéy odpowiedzi, iednakże wezwano ich uderzyć na Tongo, będące na południowo-zachodniéy granicy Państwa Birmanów.

Podług listów z Kanady spuszczone tamże warsztatu ieszcze większy okręt iak Kolumb, bo o 1400 beczkach. Nowy ten okręt wzięć ma blisko 8000 beczek drzewa do budowy.

Francyia.

List Króla do Arcybiskupa Paryzkiego zawiera, iż zamiarem iest Króla Jegomości być w kościele Notredame na processyi ku pamiętce poświęcenia Ludwika XIII.

Arcybiskup Paryzki powrócił z Neapolu do Rzymu, i miał zaszczyt złożyć Oycu Świętemu swoy hold ; niebawem potem był na pożegnaniu u Oycy Ś. i wyjechał w d. 21. Lipca z Rzymu i powraca do Paryża. Arcybiskup ten przybył w d. 29. Lipca do Turynu w towarzystwie PP. Bordories i Desjardins W. Wykarych Diecezyi Paryzkiej.

Margrabia Clermont Tonnere Minister wojny, wyjedzie d. 22. b. m. do Lunevillu, dla odprawienia przeglądu wojska blisko tego miasta rozłożonego. Obeyrzy ón wszystkie twierdzy na północy, wschodzie, południu i zachodzie Królestwa.

Depesze telegraficzne datowane w Erescio d. 10. Sierpnia o godzinie 6 wieczorem a d. 11. Sierpnia o godzinie 10 do Paryża nadeszły, są treści następującéy :

Kommendant Marynarki w Brest do Ministra Woyny.

Galiota la Bearnaise zawinęła do tuteyszey zatoki po 32 dniowey żegludze. Przesyłam JW. Panu sztafetą pakiet P. Mackau. Upoważnia ón mnie donieść JW. Panu co następuje: Zamiar Króla Jegomości został zupełnie wykonany; rozporządzenie Króla przyjęte zostało w S. Domingo z wdzięcznością i poważaniem. Za odpis: Chappe i Hrabia Kerespert.

Gwiazda przyrzeka umieścić jutro rozporządzenie Królew. namienione w depeszy telegraficznój.

Depeszę tę przesłał Minister Skarbu do Kommissarza giełdy, aby ją natychmiast ogłosił i w sali giełdy przybić rozkazał.

Pięć procentowe dochody ustalone stały w d. 11. Sierpnia na giełdzie Paryżkiój po 102 fr. 30 cent.; 3 procent. po 71 fr. 65 cent.

Gwiazda z d. 11. wieczorem wyraża się względem raptownego spadnienia trzech procentowych dochodów na sposobie następującym:

Dzienniki, które od 5. do 6. miesięcy wstępnie kredytowi Francuzkiemu szkodliwe poruszenia ile możności wspierały, teraz ze spadnienia dochodów wieczystych wielką rzecz czynią. W istocie spadnienie kursu pochodzi z zabiegów wexlarstwa, pomimo to rezultat ten przypisać należy po części nowości, w jaką giełda popadła. Dopiero 5 dni upłynęło iak trzyprocentowe oddzielone są od pięć procentowych, i to jest pierwsze doświadczenie Francyi z innym od pięć procentowego dochodu. Nie należy się przeto dziwić, że zabiegi na kurs trzech procentowych chwilowo skutkowały. To co mówimy, tem większą ma zasadę, że wczoraj bardzo mało na giełdzie zaszło sprzedaży. Pewne pismo twierdzi, że dochody wynagradzające ukazały się wczoraj na giełdzie, co jest fałszem, ponieważ ieszcze żadnych nie wydano. Zresztą przyszłość okaże kto ma słuszność, czyli dzienniki opozycyjne, czyli my. Podobnie stanowczo powiedzieć możemy, o twierdzeniu innego pisma w artykule siedem kolumn zajmującym, że dochody wahające się zupełnie w trzechprocentowe zostały zamienione. Wszystkie prawie zamienione dochody wieczyste są w rękach prywatnych lub najbogatszych kapitalistów. Fakta lepij mówić będą iak namiętność niektórych ludzi, a zobaczymy czyli kredyt nasz w ostatniej instancyi opartym będzie na istotney pomysłności kraju lub na prywatnych machyna-

cyach niektórych wexlarzów lub życzeniach kilku źle myślących.

Monitor z d. 11. Sierpnia zawiera w tey mierze następujący artykuł: »Wczoraj spadły znacznie trzechprocentowe wieczyste dochody. Do spadnienia tego nie było żadne zdarzenie, żadna obawa powodem nawet nie widać przyczyny finansowey. Ci, którzy w d. 5. t. m. swoje pięć procentowe dochody podług kursu po 102 fr. 20 cent. zamieniali, nie widzą się być dzisiaj naglenni zbywać trzech procentow. po 72. Z drugiey strony ci, którzy podczas ostatniej likwidacyi dochodów wieczystych, co ie tylko mieli za nagrodą dostawy, zamienili, równie nie widzą się być zmuszani do onych sprzedaży, ponieważ cena nagrody nie iest tego rodzaju, iżby uciążyc mogła dalszy ciąg działań. Te ostatnie mogłyby dopiero w oddaloněj epoce likwidacyi być w potrzebie, tak znaczną ponieść stratę, iak ta, którey się teraz już dobrowolnie poddają. Sprzedający bez powodu pozbędą się przez prędkość wieczystych dochodów, które z taką stratą, przedają, i te papiery odzyskają znowu swoy kurs iaki onym wskazuie położenie finansów i stały kredyt Francyi.

Włochy.

W d. 1. b. m. naciągły do Rzymu dwa szwadrony C. K. pułku huzarów Frymonta, pod dowództwem Podpułkownika Gyurtsack, powracające do C. K. Państw z Palermo, a w d. 4. nadszedł C. K. batalion grenadierów pod rozkazami Podpułkownika Hrabiego Miestruzzi; drugiego dnia ndały się do kościoła Watykańskiego dla uzyskania odpustu i otrzymały błogosławieństwo Papieżkie.

Wiadomości z Florencyi zawierają: Dnia 7. Sierpnia pwrócili W. Xięstwo z Wenecyi.

Woysko Cesarskie wciąż przechodzi; w pierwszych dniach tego miesiąca widzieliśmy tu kilka batalionów z pułku Gyulaya i szwadron huzarów Frymonta. Wszystko to woysko zalęca się harmonią i piękną postawą.

Prussy.

Gazety donoszą z Potsdamu z d. 4. Sierpnia: »Wczoraj w dniu urodzin Króla, cała rodzina Królewska zebrała się na wyspę Pawiey, blisko miasta; Następca Tronu powrócił onegdaj z Bruxelli i prowincyy nadreńskich, i w ostatku zwiedził miasta Köln-Elberfeld, (gdzie się dla oglądania fabryk 24 godzin zabawił) Bielefeld, Minden i Magdeburg. Słychać, iż Xiążę w połowie tego miesiąca pojedzie do Ems, naprzeciwko swoiey Matronki.«